

Syyhyn hoito

Syyhyn aiheuttaa silmälle näkymätön syyhyypunkki, joka voi tarttua tiiviissä lähikosketuksessa syyhytartunnan saaneesta ihmisestä, tämän vuodevaatteista tai pyyhkeistä. Syyhyypunkki on vain ihmisen loinen ja elää ihmisen ulkopuolella korkeintaan seitsemän vuorokautta.

Oireet

Syyhy aiheuttaa iholle kutinaa, joka on hankalinta iltaisin ja öisin tai kuuman suihkun jälkeen. Tavallisimpia paikkoja ovat sormivälit, ranteet, taieet ja kainalot, jalkaterät, nivuset, pakarat ja sukuelimet. Kutinan lisäksi voi olla näppyjä, raapimisjälkiä ja 5-12 mm mittaisia punkin käytäviä (ranteet ja sormivälit). Oireet alkavat 3-6 viikon kuluttua tartunnasta.

Hoito

Tartunnan saaneen

- lääkehoito (permetriini –voide, rikkivoide tai ivermektiini –tabletit)
- käytössä olleiden vaatteiden ja liinavaatteiden pesu
- asunnon siivous
- kaikkien samassa taloudessa asuvien ja mahdollisen tartunnan lähteen hoito

NIX® –voide (permetriini: 30g, ilman reseptiä apteekista)

Nix® –voidetta voidaan käyttää lapsille kahden kuukauden iästä alkaen. Voidetta käytetään lapsen koon mukaan. Yleensä sopivat määrät:

- 2 kk-1 –vuotiaat lapset: noin 1/8 (kahdeksasosa) putken sisältö
- 1-5 –vuotiaat lapset: noin 1/4 (neljäsosa) putken sisältö
- 5-12 –vuotiaat lapset: noin 1/2 (puolikkaan) putken sisältö

Yksi putkilo riittää normaalipainoisen aikuisen kertakäsittelyyn. Kookkaille henkilöille suositellaan kahta putkiloa kertakäsittelyyn.

Peseydy huolellisesti suihkussa (illalla). Kuivaa ja levitä voide kynsien leikkaamisen jälkeen vartalolle leuasta alaspäin sekä niskaan. Pikkulapsilla myös hiuspohjaan ja kasvoihin (varo suun ympärystä). Huomioi erityisesti varvas- ja sormivälit, kynsireunukset, napa, kainalot, nivuset ja ulkoiset sukuelimet. Vaikutusaika on aikuisilla 24 tuntia ja pikkulapsilla 8 tuntia. Jos joudut pesemään kädet tai alapään hoidon aikana, lisää voidetta välittömästi pesun jälkeen. Älä laita voidetta limakalvoille.

Voidehoidon tehostamiseksi pukeudu hoidon ajaksi pitkähihaiseen paitaan ja pitkälahkeisiin alushousuihin tms. Laita jalkoihin housujen päälle yltävät puuvillasukat ja käsiin puuvillakäsineet. Pue pikkulapsen päähän puuvillainen kypärämyssy.

Pese vaikutusajan jälkeen koko vartalo vedellä ja saippualla. Kuivaa puhtaalla pyyhkeellä ja laita pyyhe pesuun.

Toista Nix® –hoito kahdeksan päivän kuluttua. Hoida täysin oireeton perheenjäsen tai muu kontaktihenkilö myös kahdesti samoina päivinä. Raskaana oleva tai imettävä voi käyttää Nix® –voidetta.

Suun kautta otettava tablettilääkitys (Ivermektiini: Scatol® tai Stromectol® 3mg/tbl)

Syyhy voidaan hoitaa myös ivermektiini –tableteilla. Ivermektiinia käytetään aikuisilla ja yli 15 kg painavilla lapsilla. Tabletit otetaan kerta-annoksena ruoan kanssa. Raskauden aikana ivermektiinia ei saa käyttää, mutta imetysaikana käytölle ei ole estettä. Alkoholien käyttö hoidon yhteydessä on kielletty. Appelsiinimehu lääkkeen oton yhteydessä voi heikentää tehoa. Tablettihoito uusitaan sekä oireisilla että oireettomilla henkilöillä kahdeksan päivän kuluttua.

Rikkivaseliini syyhyn hoidossa

Käytössä on alle kuusi vuotiaalle 5% –vahvuinen rikkivaseliiniseos ja tätä vanhemmille 10% – vahvuinen rikkivaseliiniseos.

Iho pestään pesuaineella ja vedellä ennen voiteen levitystä. Ihon on oltava puhdas ja kuiva. Voidetta levitetään ohut kerros ihoon koko keholle päätä lukuun ottamatta, vauvoille myös pääläelle. Voidetta laitetaan kolmena iltana peräkkäin, sitä ei pestä välillä pois. Hoito uusitaan kahdeksan päivän kuluttua ensimmäisestä hoitopäivästä.

Voidetta on levitettävä erityisen huolellisesti kynsireunojen alle, sormien ja varpaiden väleihin, ranteisiin, kainaloihin, napaan sekä ulkoisiin sukupuolielimiin. Käsiä on syytä voidella uudestaan aina käsipesun jälkeen.

Pitkittyneen syyhyn hoito

Syyhyn voidaan todeta olevan pitkittynyt, kun sitä on hoidettu ainakin kolmeen kertaan.

Pitkittyneessä syyhyssä hoitoa tehostetaan niin, että potilaille annetaan sekä tabletti- että voidehoito. Tabletit otetaan päivinä 0, 3 ja 8 ja sen lisäksi Nix® –voide päivittäin viikon ajan tai kolmen vuorokauden rikkivaseliini –kuuri kahtena peräkkäisenä viikkona.

Oireettomille lähikontakteille annetaan tablettihoito päivinä 0 ja 8.

Jälkikutinaa voi esiintyä vielä muutamien viikkojen ajan.

Käyttö- ja vuodevaatteiden käsittely ja siivous

Huolellinen siivous tehdään lääkehoidon jälkeen. Kun siivoat, suojaa itsesi hyvin kertakäyttökäsineillä sekä vaatetuksella.

Pese pesukoneessa 60°C pesuohjelmassa lähipäivinä käytössä olleet

- vaatteet
- vuodevaatteet
- pyyhkeet
- kylpytakit
- peitot, tyyny
- kengät (mikäli kestävät konepesua)

Ne tavarat, jotka eivät kestä konepesua (esimerkiksi päällysvaatteet, pehmolelut, kuulokkeet, kypärä, korut ym.)

- laita pakastimeen tai ulos pakkaseen vuorokaudeksi (-20°C tai kylmempi) tai
- sulje vähintään viikon ajaksi jätesäkkiin huoneen lämpöön tai
- vie 80°C saunaan kahdeksi tunniksi. Huomioi palovaara.

Käsittelyjen jälkeen tavarat kannattaa vielä tuulettaa.

Lattiat, matot, patjat, tyyny, nojatuolit, sohvot ja päällystetyt tuolit imuroidaan huolellisesti. Muista imuroida myös auton istuimet, lastenistuimet, vaunut ym. Pölypussi laitetaan heti imuroinnin jälkeen roskiin.

Jos voide laitetaan yöksi, illalla vaihdetut lakanat ja vaatteet laitetaan taas aamulla pesuun.

Uusintakuurin aikana siivous ja vaatehuolto toistetaan.

Tartuttavuus on ohi 24 tunnin kuluttua ensimmäisestä hoidosta. Ainakin päiväkotiin on hyvä ilmoittaa lapsen syyhytartunnasta. Suositeltavaa on ilmoittaa myös muille läheisille tahoille, jos on ollut heidän kanssaan lähikontaktissa.

Kutinan jälkihoito

Syyhyn aiheuttama kutina ja iho-oireilu jatkuvat usein 2-4 viikkoa, vaikka syyhyhoito olisi onnistunut. Ihottumaa voi hoitaa kortisonivoiteella (Hydrocortison®) tai voiteella, jossa on kortisonin lisäksi antibakteerista ainetta (Sibicort®) ja perusvoiteella. Voidetta laitetaan ihottumaan/kutiseville alueille 1-2/vrk 1-2 viikon ajan. Kutinaan voidaan määrätä myös kutinaa hillitsevä antihistamiini –tablettilääkitys.

Jos oireilu jatkuu sen jälkeen, kun molemmat hoitokerrat ja ohjeenmukainen siivous ja jälkihoito on toteutunut, ota uudelleen yhteyttä hoitopaikkaan.